

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๓

วันที่ ๑๐ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง	นายณัฐพร โตประยูร	ผู้ร้อง
	นายอานนท์ นำภา ที่ ๑	
	นายภานุพงศ์ จาดนอก ที่ ๒	
	นางสาวปณิสา สิทธิจิรวัฒน์กุล ที่ ๓	
	นายพริษฐ์ ชิวารักษ์ ที่ ๔	
	นางสาวจุฑาทิพย์ ศิริขันธ์ ที่ ๕	
	นางสาวสิริพัชระ จิรธีรพานิช ที่ ๖	
	นายสมยศ พฤกษาเกษมสุข ที่ ๗	
	นางสาวอาทิตยา พรพรม ที่ ๘	ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

คดีนี้ ผู้ร้องยื่นคำร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องทั้งสามใช้สิทธิหรือเสรีภาพกระทำการเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมีการชุมนุมในที่สาธารณะตั้งแต่วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ ต่อเนื่องกันมา ด้วยเนื้อหาที่บิดเบือน จาบจ้วง ล้อเลียน หมิ่นพระบรมเดชานุภาพของสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างรุนแรง ข้อเรียกร้องหลายเรื่องขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญ เรื่องการคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์และพระราชอำนาจของ

พระมหากษัตริย์ที่มีอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ อันเป็นการกระทำที่มีเจตนาล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ผู้ถูกร้องทั้งสามชี้แจงข้อกล่าวหาว่า เป็นการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต ซึ่งเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพโดยชอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และข้อเรียกร้องทั้ง ๑๐ ข้อ ไม่ใช่การล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่เป็นการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ตามวิถีทางและกลไกที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

มีปัญหาคือต้องวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสาม เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำชี้แจง พยานหลักฐานต่าง ๆ รวมทั้งบันทึกเสียงการปราศรัยของผู้ถูกร้องทั้งสามแล้ว ฟังเป็นยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องทั้งสามอภิปรายในที่สาธารณะหลายครั้งหลายสถานที่ต่อเนื่องกัน ตั้งแต่วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ เรียกร้องให้แก้ไขดำเนินการเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยการชุมนุมที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ ผู้ถูกร้องทั้งสามอภิปรายเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงสถาบันพระมหากษัตริย์ ด้วยข้อเรียกร้อง ๑๐ ประการ คือ

(๑) ยกเลิกมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ ที่ว่าผู้ใดจะกล่าวฟ้องร้องกษัตริย์มิได้ และเพิ่มบทบัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรสามารถพิจารณาความผิดของกษัตริย์ได้ เช่นเดียวกับที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับคณะราษฎร

(๒) ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ รวมถึงเปิดให้ประชาชนได้ใช้เสรีภาพแสดงความคิดเห็นต่อสถาบันกษัตริย์ได้ และนิรโทษกรรมผู้ถูกดำเนินคดีเพราะวิพากษ์วิจารณ์สถาบันกษัตริย์ทุกคน

(๓) ยกเลิกพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้แบ่งทรัพย์สินออกเป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงการคลัง และทรัพย์สินส่วนพระองค์ที่เป็นของส่วนตัวของกษัตริย์อย่างชัดเจน

(๔) ปรับลดงบประมาณแผ่นดินที่จัดสรรให้แก่สถาบันกษัตริย์ให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจของประเทศ

(๕) ยกเลิกส่วนราชการในพระองค์ หน่วยงานที่มีหน้าที่ชัดเจน เช่น หน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ ให้ย้ายไปสังกัดหน่วยงานอื่น และให้หน่วยงานที่ไม่มีคามจำเป็น เช่น คณะองคมนตรีนั้น ให้ยกเลิกเสีย

(๖) ยกเลิกการบริจาคและรับบริจาคโดยเสด็จพระราชกุศลทั้งหมด เพื่อกำกับให้การเงินของสถาบันกษัตริย์อยู่ภายใต้การตรวจสอบทั้งหมด

(๗) ยกเลิกพระราชอำนาจในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในที่สาธารณะ

(๘) ยกเลิกการประชาสัมพันธ์และการให้การศึกษาที่เชิดชูสถาบันกษัตริย์แต่เพียงด้านเดียวจนเกินงามทั้งหมด

(๙) สืบหาความจริงเกี่ยวกับการสังหารเช่นฆ่าราชกุมารที่วิพากษ์วิจารณ์หรือมีความข้องเกี่ยวใด ๆ กับสถาบันกษัตริย์

(๑๐) ห้ามมิให้ลงพระปรมาภิไธยรับรองการรัฐประหารครั้งใดอีก

เห็นว่า ระบอบการปกครองในแต่ละประเทศย่อมมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความเหมาะสมตามความเป็นมาของประวัติศาสตร์และสภาพของบุคคลในแต่ละประเทศ แม้ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยด้วยกัน ก็มีความแตกต่างกันในรายละเอียด รูปแบบ วิธีการในการปกครองระบอบการปกครองที่เหมาะสมในแต่ละประเทศ เกิดจากการพัฒนาปรับสภาพให้เหมาะสมกับประชาชนในประเทศนั้น ๆ ระบอบการปกครองที่ดีในประเทศหนึ่งอาจไม่เหมาะสมที่จะใช้กับอีกประเทศหนึ่ง

ประเทศไทยภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากประเทศอื่นที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเช่นเดียวกัน

รูปแบบและรายละเอียดการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศไทย ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้ต่อเนื่องกันมาทุกฉบับ เริ่มตั้งแต่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงปัจจุบัน ซึ่งบัญญัติลักษณะเฉพาะของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองไว้เป็นแบบอย่างเดียวกันในรัฐธรรมนูญทุกฉบับต่อเนื่องกันตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

รูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศไทย มีลักษณะเฉพาะที่เหมาะสมกับสภาพของประเทศไทย พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ พระมหากษัตริย์กับประชาชนมีสถานะเสมือนพ่อปกครองลูก ประชาชนให้ความเคารพเทิดทูน และในอดีตที่ผ่านมามีสถาบันพระมหากษัตริย์ได้แก้ไขปัญหาวิกฤตทางการเมืองของประเทศชาติให้ผ่านพ้นความรุนแรงไปได้อย่างน่าอัศจรรย์ รูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทย จึงมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์สำคัญแสดงความเป็นชาติไทย

ระบอบประชาธิปไตยมีหลักการสำคัญ ๓ ประการ คือ เสรีภาพ (LIBERTY) หมายถึง ทุกคนมีสิทธิที่จะคิด พูด และทำอะไรได้ที่ไม่มีกฎหมายห้าม เสมอภาค (EQUALITY) หมายถึง ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน และภราดรภาพ (FRATERNITY) หมายถึง บุคคลทั้งหลายมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันฉันพี่น้อง มีความสามัคคีกัน

เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มิได้หมายความว่า จะใช้อย่างไรก็ได้ โดยไม่มีขอบเขต แม้บุคคลจะมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามมาตรา ๓๔ แต่การใช้เสรีภาพของบุคคล นอกจากจะไม่ขัดต่อกฎหมายแล้ว ยังต้องไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่นด้วย ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ให้ความคุ้มครองไว้เช่นกัน

การใช้สิทธิหรือเสรีภาพของผู้ถูกร้องทั้งสาม ไม่เป็นไปตามหลักการประชาธิปไตย การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสาม เป็นการอ้างเสรีภาพเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงหลักความเสมอภาค และภราดรภาพ ผู้ถูกร้องทั้งสามใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น โดยไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างของบุคคลจนถึงกับล่วงละเมิดสิทธิส่วนตัวของบุคคลอื่นที่เห็นต่าง ด้วยการด่าทอ รบกวบนพื้นที่ส่วนตัว ยุยงปลุกปั่นด้วยข้อเท็จจริงที่บิดเบือนจากความจริง ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงประจักษ์ว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามมีการจัดตั้งกลุ่มในลักษณะองค์กรเครือข่ายกระทำการใช้ความรุนแรงต่อเนื่อง บางเหตุการณ์ผู้ถูกร้องทั้งสามมีส่วนจุดประกายโดยการอภิปรายปลุกเร้าให้เกิดความรุนแรงในบ้านเมือง ทำให้เกิดความแตกแยกของคนในชาติ อันเป็นการทำลายหลักการความเสมอภาค และภราดรภาพ ผลของการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามนำไปสู่การล้มล้างระบอบประชาธิปไตยในที่สุด นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงยังปรากฏว่า การชุมนุมหลายครั้ง มีการทำลายพระบรมฉายาลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ การแสดงออกโดยลบแลกสีน้ำเงินซึ่งหมายถึงองค์พระมหากษัตริย์ออกจากธงไตรรงค์ ข้อเรียกร้อง ๑๐ ข้อ ของผู้ถูกร้องทั้งสาม เช่น การยกเลิกมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ การยกเลิกการบริจจาคและรับบริจจาคโดยเสด็จพระราชกุศล การยกเลิกพระราชอำนาจในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในที่สาธารณะ เป็นข้อเรียกร้องที่ทำให้สถานะของสถาบันพระมหากษัตริย์ไม่เป็นไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของชาติไทยที่ยึดถือปฏิบัติกันตลอดมา ทั้งพฤติการณ์และเหตุการณ์ต่อเนื่องจากการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามแสดงให้เห็นมูลเหตุจูงใจของผู้ถูกร้องทั้งสามว่าการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของผู้ถูกร้องทั้งสามมีเจตนาเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การใช้สิทธิหรือเสรีภาพของผู้ถูกร้องทั้งสาม จึงเป็นการแสดงความคิดเห็นโดยไม่สุจริต เป็นการละเมิดกฎหมาย มีมูลเหตุจูงใจเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง แม้เหตุการณ์ตามคำร้องผ่านพ้นไปแล้ว หากยังคงให้ผู้ถูกร้องทั้งสามรวมทั้งกลุ่มในลักษณะองค์กรเครือข่ายกระทำการดังกล่าวต่อไป ย่อมจะนำไปสู่การทำลายการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นอีกในอนาคตได้

ด้วยเหตุข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสาม เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ห้ามมิให้ผู้ร้องทั้งสามรวมทั้งกลุ่มองค์กรเครือข่ายกระทำการดังกล่าวอีกต่อไป ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง

(นายจิรนิติ ทะวานนท์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ